

Datum: 23. marec 2016

SPOROČILO ZA JAVNOST

**TRGOVINSKA
ZBORNICA SLOVENIJE**
Slovenian Chamber of Commerce

Dimičeva ulica 13, SI-1000 Ljubljana
t: +386 1 58 98 212, +386 1 58 98 213
f: +386 1 58 98 219
e: info@tzslo.si, www.tzslo.si

ID številka za DDV: SI67994598
Številka TRR: SI56 0313 8100 0518 803

Čas je, da tudi Slovenija stopi v korak s časom in liberalizira cene naftnih derivatov

Na Trgovinski zbornici Slovenije smo danes, v sredo 23. marca, organizirali okroglo mizo, namenjeno liberalizaciji cen naftnih derivatov v Sloveniji. Na zbornici smo prepričani, da je skrajni čas, da tudi Slovenija, kot zadnja izmed držav članic EU, opusti reguliran način oblikovanja cen naftnih derivatov. Stališče zbornice potrjuje tudi v ta namen pripravljena študija z naslovom »Analiza vpliva deregulacije cen naftnih derivatov in trošarinske politike v Sloveniji«, ki je razkrila, da bi liberalizacija cen naftnih derivatov lahko pod določenimi pogoji celo zagotovila višjo prodano količino goriv in posledično višji znesek pobranih dajatev, kar zavrača nekatere strahove o morebitnem znižanju prilivov v državni proračun. TZS se bo zato še naprej zavzemala za liberalizacijo cen naftnih derivatov v enem koraku in uvedbo evropsko primerljivih rešitev za spremljanje cen, kar je po mnenju zbornice ključnega pomena za transparentno in učinkovito delovanje prostega trga cen.

»Odločitev vlade o ohranitvi reguliranega režima določanja cen naftnih derivatov po tem, ko je že vse kazalo, da bo vsaj do delne liberalizacije cen naftnih derivatov prišlo že februarja letos, kaže na jasen obstoj različnih pogledov glede prednosti in slabosti liberalizacije tudi v vladnih krogih,« je ob začetku današnje okrogle mize poudarila **predsednica Trgovinske zbornice mag. Mariča Lah** in dodala, da »ob upoštevanju dejstva, da Slovenija ostaja edina država članica EU, ki še nima liberaliziranih cen naftnih derivatov, hitro postane jasno, da v slovenskem prostoru potrebujemo strokovne razprave kot je bila današnja.« Lahova je poudarila, da nevarnosti za nove podražitve kot posledice prostega oblikovanja cen na trgu, trgovci ne vidijo, prepričani pa so, da bo liberalizacija cen naftnih derivatov s seboj prinesla tudi številne prednosti za potrošnike in ne zgolj polnjenja državnega proračuna. »Slovenski potrošniki niso naivni. Aktivno spremljajo dogajanje na trgu in deregulacijo cen naftnih derivatov razumejo kot del razvoja. Varovanje interesa potrošnikov mora biti zato naš skupni cilj, kar pomeni, da se bomo na TZS še naprej zavzemali za liberalizacijo cen naftnih derivatov ob sočasni uvedbi transparentnega spremljanja cen,« je še izpostavila predsednica TZS mag. Mariča Lah. Na

Trgovinski zbornici Slovenije poudarjajo, da v kolikor aprila ne bo prišlo vsaj do delne deregulacije cen naftnih derivatov, bodo aktivnosti usmerili tudi na pristojne organe, o ohranjanju regulacije pa bo TZS seznanila tudi Evropsko komisijo, saj so prepričani, da razlogi, kot jih za regulacijo opredeljuje Zakon o kontroli cen, ne obstajajo.

Pestra paleta gostov današnje okrogle mize je poskrbela za plodno razpravo, saj je soočila različna mnenja glede prednosti in slabosti liberalizacije cen goriv. Udeleženci okrogle mize so se na koncu strinjali, da bo potrebno v naslednjih mesecih okrepiti dialog med deležniki vključenimi v razpravo o tej temi, saj si nihče ne želi, da bi se ponovil scenarij, ko bo vlada že sprejeto odločitev zadnji trenutek preklicala. Takšno ravnanje namreč povečuje negotovosti v slovenskem poslovnem okolju in negativno vpliva na zaupanje investorjev ter potrošnikov.

Kot prvi gost okrogle mize je spregovoril **prof. dr. Saša Zagorc** iz ljubljanske Pravne fakultete, ki se je v svoji predstavitvi dotaknil sorazmernosti ukrepov kontrole cen na področju naftnih derivatov. Poudaril je, da je predvsem na Vladi RS, da dokaže in obrazloži, da imajo podzakonski ukrepi kontrole cen ustavno in zakonsko podlago ter so primerni, nujni in sorazmerni z zasledovanimi cilji. Glede testa sorazmernosti je dr. Zagorc izpostavil, da ga zahteva sam zakon o kontroli cen, ustavno (sodni) nadzor mora biti ob dalj časa trajajočih ukrepih kontrole cen bolj strog, ob vsakem sprejemu ukrepa določitve cen pa je treba posebej oceniti, ali so izkazani razlogi za predpisovanje posameznega ukrepa. V zaključku predstavitve je dr. Zagorc poudaril, da zadnji dve uredbi, ki urejata to področje, prinašata kanček upanja zaradi skrajšanja veljavnosti predzadnje uredbe, določitve postopne liberalizacije in poskusa vzpostavitve selektivnosti pri določanju cen naftnih derivatov.

Sledila je predstavitev izsledkov dveh analiz deregulacije cen naftnih derivatov. **Mag. Gonzalo Capriolo**, vodja Službe za analize ekonomskih politik, in **mag. Marko Potočnik**, podsekretar na Ministrstvu za finance, sta zbranim predstavila ugotovitve **Ministrstva za finance o ekonomskih vidikih deregulacije cen naftnih derivatov**. Predstavnika ministrstva sta izpostavila učinke liberalizacije cen pogonskih goriv na javne finance, gospodinjstva in distributerje. Sodeč po izsledkih prej omenjene raziskave bi glavni izziv liberalizacije cen naftnih derivatov predstavljalo oblikovanje učinkovite regulacije konkurence, učinki na javnofinančne prihodke ter transparentnost cen.

Okrogla miza se je nadaljevala s predstavitvijo študije »**Analiza vpliva deregulacije cen naftnih derivatov in trošarinske politike v Sloveniji**«, ki sta jo za TZS pripravila **prof. dr. Igor Masten** in **doc. dr. Aljoša Feldin**. Prof. dr. Masten in doc. dr. Feldin sta v omenjeni študiji ugotovila, da (potencialno novi) konkurenti z ustrezno umeščeni bencinskimi servisi in ustrezen nadzor pristojnih institucij (AVK) lahko poskrbijo, da maloprodajne cene naftnih derivatov ob ukinitvi njihove regulacije v Sloveniji ne bodo pomembno zrasle. Nadalje sta zbrane na okrogli mizi opozorila tudi na to, da bi liberalizacija cen naftnih derivatov lahko celo zagotovila

višjo prodano količino goriv in posledično višji znesek s tem povezanih pobranih dajatev, kar sta v študiji prikazala na podlagi analize izkušenj Italije in Avstrije, kjer je vstop neodvisnih ponudnikov na trg privedel do znižanja cen.

Prof. dr. Masten in doc. dr. Feldin poudarjata, da slovenske maloprodajne cene naftnih derivatov v zadnjih letih niso več najnižje, kar gre pripisati izključno dvigu trošarin in davka na dodano vrednost. Ravno dejstvo, da so ravni obdavčenja naftnih derivatov v Sloveniji višje od tistih v državah z znatno višjo kupno močjo, po mnenju avtorjev kaže, da so meje višin trošarin v Sloveniji že dosežene oziroma presežene.

Dviga povprečnih marž ob liberalizaciji ni mogoče povsem izključiti, vendar teoretična in ekonometrična analiza v študiji nakazuje, da je potencial dviga omejen. Razlogi, ki govorijo v prid omejenemu dvigu marž v primeru liberalizacije cen so v visoki ravni davkov glede na mejne trge, visoki odzivnosti povpraševanja po derivatih v Sloveniji na cene, majhnosti in izraziti tranzitni naravi slovenskega trga in možnem vstopu novih ponudnikov. Iz študije izhaja, da bo pomemben oz. odločilen faktor, ki bo vplival na rast marž dejstvo, da so se marže trgovcev v letu 2014 občutno znižale zaradi odprave povračila trošarin na biogorivo in ne morebitno pomanjkanje konkurence.

Prof. dr. Masten in doc. dr. Feldin navajata dva segmenta delovanja v sklopu politike stimulacije tržne konkurence kot substitutu neposredne regulacije cen. Prvi segment delovanja je stimulacija vstopa neodvisnih ponudnikov (diskonterjev), ki prek liberalizacije cen pripelje do heterogenosti cen v smislu dviga cen na segmentih z nižjo konkurenco (avtoceste) in ostrejši konkurenčni borbi ob mejah in v urbanih središčih. Drugi možen segment delovanja pa je vpeljava orodja za spremljanje cen (*Price Transparency Tool*) v obliki javno dostopne aplikacije, ki bi potrošnikom omogočala spremljanje cen v njihovi geografski okolici v realnem času.

Analiza izkušenj Avstrije prej omenjenih panelistov je bila izhodiščna točka za zadnjo gostjo današnje okrogle mize **dr. Mario Škof** iz odvetniške družbe Grilc-Vouk-Škof iz avstrijskega Gradca, ki je zbranim predstavila uporabo modela za spremljanje cen naftnih derivatov v Avstriji. Škofova je poudarila, da avstrijski model temelji na enostavni čitljivosti in prepovedi zavajanja, predvsem pa na transparentnosti trga. Poudarila je, da ni bistveno ali potrošnik pozna točno ceno ali ne, ampak predvsem, da je trg dovolj transparenten, da potrošniku omogoča primerjavo cen različnih ponudnikov. V Avstriji ponudniki naftnih derivatov ceno lahko zvišajo zgolj enkrat dnevno in sicer ob 12. uri, medtem ko je znižanje cene mogoče kadarkoli. Natančno je regulirano tudi objavljanje aktualnih cen naftnih derivatov. Ne le, da morajo biti cene jasno označene in vidne na bencinskih črpalkah, objavljene morajo biti v bazi podatkov o transparentnih cenah e-Control, o čemer so potrošniki obveščeni bodisi v elektronski obliki bodisi preko sporočila na mobilnem telefonu. Sistem podatke, ki so na razpolago tudi avtomobilskim klubom, hrani

najmanj leto dni. Vsi prisotni so se strinjali, da bi bilo potrebno primerljiv sistem za spremljanje cen za potrošnika vzpostaviti tudi v Sloveniji.

TRGOVINSKA ZBORNICA SLOVENIJE